

**Remiss från Arbetsmarknadsdepartementet - Ett nytt regelverk för nyanlända
invandras etablering i arbets- och samhällslivet (ds 2016:35)**

I Sverige har staten det övergripande ansvaret för nyanländas etablering i arbets- och samhällslivet. Ansvaret omfattar i princip 24 månader efter att uppehållstillstånd beviljats och en kommunplacering skett. Det kan finnas anledning att justera regelverket för etableringsuppdraget i syfte att åstadkomma minskad administration och mer av flexibilitet och effektivitet i verksamheten. Samtidigt är det då angeläget att säkerställa att den grundläggande fördelningen av ansvaret består, just på grund av att en större del av regelverket hanteras på förordningsnivå. Promemorian ger inte klara besked om dessa samband. Nuvarande etableringslag innebär inte bara en tydlig markering av statens ansvar. Den är dessutom en rättighetslag för den enskilde nyanlände att erhålla statligt reglerad försörjning under hela sin etableringsperiod

I promemorian beskrivs att "det statliga ansvaret för etableringsinsatser, samordning av insatser och individförsörjning *i princip* bör bestå på det sätt som gäller i dag". Samtidigt stadgas att "nyanländas rätt till ersättning bör[...] vara villkorat av deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program" och att det är omfattningen av anvisningen som avgör om den enskilde erhåller etableringsersättning på heltid eller deltid. Dessa skrivningar står i tydlig kontrast till varandra, vilket gör osäkerheten stor kring hur systemet egentligen är tänkt att fungera för den enskilde och vilka konsekvenserna blir för kommunen. Några svar på detta går knappast att hitta i departementspromemorian.

Kommunernas ansvarsuppgift innefattar i dag vuxenutbildning i form av språkundervisning och samhällsorientering. Det förefaller rimligt att anta att kommunens kostnader för försörjningsstöd kommer att öka om promemorians förändringsförslag förverkligas.

Göteborgs Stad avstyrker promemorians förslag i denna del

Förslaget att låta nyanlända i åldern 18-19 år vara undantagna det statliga etableringsansvaret, med motiveringen att de bör ägna sig åt att slutföra sina gymnasiestudier kan av flera skäl uppfattas som rimlig. Det är angeläget att ungdomar i denna åldersgrupp ges goda möjligheter att skaffa sig gymnasiekompetens. Men såsom de gällande reglerna för uppehållstillstånd har förändrats är det dock etablering på arbetsmarknaden som framgent öppnar upp för att få stanna i landet, inte en väl genomförd gymnasieutbildning. Att lösningen dessutom får konsekvensen att dessa ungdomar utesluts från att erhålla etableringsersättning bidrar ytterligare till att minska motivationen till att slutföra gymnasiestudierna. Det förefaller som om

Arbetsmarknadsdepartementet likställer etableringsersättning och ekonomiskt bistånd, där det kommunala biståndet bara innebär lite mindre pengar. Detta är en felsyn. Den myndighetsutövning som regleras av 4 kap 1 § socialtjänstlagen kräver ny utredning och ett nytt beslut varje månad. Denna ordning är uppenbart olämplig för den allra yngsta åldergruppen bland de nyanlända. Denna tyngande administrativa uppgift övervältras enligt förslaget dessutom till kommunerna utan någon kompensation eller koppling till finansieringsprincipen.

Det bör även i det nya systemet vara möjligt att låta gruppen 18-19 åringar som saknar föräldrar i landet tillhöra etableringslagens målgrupp, och låta dessa personer slutföra sina gymnasiestudier som en insats inom etableringen.

Göteborgs Stad avstyrker promemorians förslag i denna del

Det föreslås vidare att alla regler om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare samordnas i en och samma lag. Detta förslag är helt rimligt.

Göteborgs Stad tillstyrker promemorians förslag i denna del

Eftersom de uppgifter som ska komma att regleras på förordningsnivå fortfarande är under beredning av Arbetsmarknadsdepartementet, är det vare sig möjligt att avstyrka eller tillstyrka förslagen. I det följande lämnar Göteborgs Stad synpunkter att beakta i det fortsatta utredningsarbetet.

De föreslagna förändringarna runt etableringsuppdraget beskrivs syfta till att jämställa gruppen nyanlända med övriga arbetssökande och att anpassa regelverket kring rättigheter och skyldigheter till de krav som i dag ställs av myndigheten gentemot hela gruppen arbetssökande. Detta innebär sannolikt att de nyanländas särskilda behov kommer att uppmärksammas i mindre utsträckning än hittills. De nyanlända har generellt sett vistats under en kort tid i Sverige och i anvisningskommunen. De är oftast ovana vid det svenska förvaltningssystemet, saknar kunskaper i det svenska språket och har helt enkelt svårare att klara den hanteringsordning av blanketter och aktivitetsrapporter som Arbetsförmedlingen ställer krav på.

Det finns skäl att fundera över vilken skillnaden blir om man ersätter den enskildes lagstadgade rätt till en *etableringsplan* med en *individuell handlingsplan*. Detta är svårt att utläsa ur promemorian. Hittills har etableringsplanerna i många fall i huvudsak beskrivit insatser inom det kommunala uppdraget. Det faktiska innehållet i en individuell handlingsplan blir avgörande för hur effektiv den enskildes etablering i arbets- och samhällslivet kan komma att bli. Förslaget att anvisa de nyanlända till ett arbetsmarknadspolitiskt etableringsprogram kan vara en positiv åtgärd, om programmets utformning tillgodoser den enskildes behov i tillräcklig grad. Programmets praktiska innehåll är också en viktig faktor för att den enskilde ska upprätthålla sitt hopp om att det finns en framtid som självförsörjande medborgare.

Arbetsförmedlingens anvisning till ett program ska vara ”arbetsmarknadsmässigt motiverad” enligt promemorian. Det innebär rimligen att inte alla i målgruppen kommer att omfattas av ett etableringsprogram och vissa kommer därmed också att uteslutas från att erhålla etableringsersättning. I dagens system är det relativt få personer som inte anses ha tillräcklig *prestationsförmåga* för att ingå i etableringsuppdraget, vilket får till följd att den stora majoriteten av nyanlända erhåller etableringsersättning. I det nya regelverket vill man hitta ett annat begrepp för att beskriva den enskildes möjligheter att

tillgodogöra sig etableringsinsatser. Man lutar åt att istället använda begreppet *arbetsförmåga*, och markerar därmed att det i framtiden är kraven från arbetsmarknaden som ska avgöra om en nyanländ person ska erhålla försörjning i form av etableringsersättning under sin första tid med uppehållstillstånd. En sådan förändring kan i praktiken komma att övervältra ett större ekonomiskt ansvar på kommunerna.

I sammanhanget bör påtalas att nuvarande ersättningssystem med bistånd enligt lagen om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA) och etableringsersättning enligt etableringslagen inte är fullt kompatibla. För varje nyanländ som anvisas till kommunen måste socialtjänsten bistå med att täcka det initiala inkomstglappet mellan de två systemen. Om syftet är att åstadkomma mindre av byråkrati och mer av flexibilitet och effektivitet i verksamheten, behöver detta ”glapp” täckas inom det statliga ansvaret.

I promemorian föreslås att både beslut om och utbetalning av etableringsstödet överförs till Försäkringskassan. Härigenom skapas sannolikt en mer effektiv hantering ur ett myndighetsperspektiv, men den riskerar att ske på bekostnad av transparens och förutsägbarhet för den enskilde. Man vill t.ex. undersöka möjligheten att ge Försäkringskassan befogenheter att, utan förvarning, hålla inne ersättningar vid misstanke om att någon enskild inte uppfyller kraven i det nya regelverket. Eftersom det endast är Arbetsförmedlingen som kan ha kunskap om de faktiska förhållandena kring en enskild person inom etableringen, bör det även fortsättningsvis vara Arbetsförmedlingens sak att meddela Försäkringskassan att ersättningar till en enskild inte ska betalas ut.

Vid behandlingen av ärendet i kommunstyrelsen antecknade representanterna från KD och M som yttrande en skrivelse från den 13 december 2016, enligt bilaga A.

Lars Hansson (SD) antecknade som yttrande en skrivelse från den 7 december 2016, enligt bilaga B.

Göteborg den 14 december 2016

GÖTEBORGS KOMMUNSTYRELSE

Ann-Sofie Hermansson

Lina Isaksson

Göteborg 13 december 2016
Yttrande(L)(KD)(M)
Kommunstyrelsen 2016-12-07
Ärende 4.4

Yttrande angående remiss från Arbetsmarknadsdepartementet - Ett nytt regelverk för nyanlända invandrares etablering i arbets- och samhällslivet (Ds 2016:35)

Sammansättningen bland de arbetslösa har de senaste åren förändrats. Det är en ny arbetslöshet som växer fram, där de utan jobb i huvudsak är personer som överhuvudtaget inte lyckas etablera sig på arbetsmarknaden. Finanspolitiska rådet hävdar att sysselsättningen bland dem med låg utbildning mellan 15 och 74 år endast är omkring en tredjedel. Det är uppenbart att arbetsmarknaden i dag inte är anpassad för den som har låg utbildning och låga kvalifikationer.

Arbetslösheten ökar bland personer födda utanför Europa. I dag är 148 000 personer i Sverige, födda utanför Europa, arbetslösa. Det motsvarar 42 procent av alla inskrivna hos Arbetsförmedlingen. Därutöver finns alla de tusentals människor som befinner sig i Migrationsverkets mottagningssystem men som ännu inte står till arbetsmarknadens förfogande. Fler måste få realistiska chanser till jobb och egen försörjning. Det är avgörande för alla berörda individer men också för samhället i stort.

Arbetsförmedlingen har i dag svårigheter att hantera sin uppgift och tilliten faller såväl hos arbetsgivare som arbetstagare. Myndigheten har det lägsta förtroendet. Riksrevisionen har vid flera tillfällen påpekat brister i Arbetsförmedlingens verksamhet, inte minst när det gäller arbetet med matchning. Detta hämmar hela den svenska arbetsmarknadspolitiken och kräver att myndigheten får ett uppdrag som motsvarar dagens samt framtidens arbetsmarknadsutmaningar.

Anslaget till Arbetsförmedlingen uppgår till 78 miljarder kronor för 2016. 28 miljarder går till olika arbetslöshetsersättningar och aktivitetsstöd. 7,8 miljarder faller bort för löner, lokaler och andra driftskostnader. Kvar blir mer än 40 miljarder till kärnverksamheten: Att förmedla jobb till drygt 354 000 arbetslösa. I detta läge bygger regeringen ut arbetsförmedling och menar att en anledning till kostnadsexpansionen är att Arbetsförmedlingens uppdrag också är att omfatta de med stark etablering på arbetsmarknaden. Det är fel väg att gå. Många har idag inget behov av Arbetsförmedlingen, utan hanterar sitt arbetssökande via privata bemanningsföretag eller branschspecialiserade rekryteringsföretag.

Den nya arbetslösheten och bidragsberoendet är en av vår tids största samhällsproblem. Istället för att Arbetsförmedlingen fokuserar på arbetssökande som inte behöver myndighetens hjälp behöver allt fokus läggas på att rusta dem längst ifrån arbetsmarknaden för jobb och sysselsättning.

Yttrande om remiss från arbetsmarknadsdepartementet - nytt regelverk för nyanlända invandrares etablering i arbets- och samhällslivet Ds 2016:24

Här är det andra beviset under detta kommunstyrelsemöte för vad vi sverigedemokrater hävdar i decennier: Att invandringen kostar multum med pengar och kräver stora administrativa resurser. Egentligen ska det inte behövas en enda konstgjord integrationsåtgärd. Med rätt invandringspolitik hade integrationen skött sig själv. Så var det i Sverige förr i tiden. Invandrarelever i skolan frågade bara sina svenska klasskompisar om de undrade något. Invandrare på arbetsplatser frågade bara sina svenska jobbkompisar om de behövde hjälp. Så funkar det inte längre. Många invandrare har inga svenska klasskompisar eller jobbkompisar att fråga.

Staten ansvarar för invandringspolitiken och ska därmed i rimlighetens namn stå för dess kostnader. I detta ärende påpekas risken att staten vältrar över ännu mer ekonomiskt ansvar på kommunerna.

Sverigedemokraterna ställer sig fullkomligt och förutsättningslöst bakom kravet att nyanlända invandrares rätt till ersättning ska (ej bör som det står i promemorian) vara villkorat av deltagande i arbetsmarknadspolitiska program.

Av rättviseskäl ska givetvis samma krav ställas på nyanlända invandrare som på alla andra arbetssökande för rätt till ersättning för deltagande i olika arbetsmarknadsprogram. Det påskyndar även integrationen eftersom de måste ta tag i sin situation på ett annat sätt. Liknande rättighetsskäl kan anföras vid fördelning av bostäder. Invandrare ska ställa sig i bostadskön och vänta på sin tur precis som alla andra. Ingen ska tillåtas tränga sig före. Det skapar verkligen vi-och-dom-tänkande.

Vi vill på förekommen anledning kraftigt poängtera att om någon blir utvisad upphör helt och hållet Sveriges ansvar för vederbörande. Även de som inte hunnit slutföra sina gymnasiestudier. Man ska under inga omständigheter kunna klamra sig fast i Sverige för all framtid.

Uppfyller inte nyanlända invandrare, precis som alla andra, kraven ska försäkringskassan kunna hålla inne ersättningar.

Till sist vill vi nämna alla lagar som påverkas för att det verkligen ska framgå hur komplicerat allt detta är och att varje skrymsle och vrå av samhället påverkas.

Påverkade lagar är:

Lagen om mottagande av asylsökande m.fl. (1997:137)

Lagen om arbetslöshetsförsäkring (1997:238)

Inkomstskattelagen (1999:1229)

Studiestödslagen (1999:1395)

Socialtjänstlagen (2001:453)

Lagen om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten (2002:546)

Lagen om behandling av personuppgifter vid inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (2006:469)

Lagen om vissa kommunala befogenheter (2009:47)

Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Socialförsäkringsbalken

Skollagen (2010:800)

Lagen om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare (2013:156)

Tänk så mycket arbete och krångel som hade undvikits om de etablerade partierna hade fört en vettig invandringspolitik!